

GRUBIE (56) *av*

grubie (30), **grubo** (23), grubie *a.* grubo (3); grubie *OpecŻyw* (7), *RejJóz*, *RejPosWiecz*², *BiałKat*, *CzechRozm* (4), *SkarŻyw*, *Calep* (5), *WujNT*, *PowodPr*; grubo *FalZioł* (4), *GlabGad* (5), *MiechGlab*, *BielKron*, *SienLek* (2), *BudNT*, *ModrzBaz*; grubie : grubo *Mącz* (2 : 7), *CzechEp* (6 : 1).

o oraz e jasne.

comp i sup (2 + 1) (nāj)grubi(e)j (3).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVIII w.*

1. *Prymitywnie, niedoskonale* (47) :

a. *O życiu psychicznym i umysłowym, sposobie bycia, wypowiedziach itp.: po prostacku, ordynarnie, niewybrednie, bez kultury, głupio, na niskim poziomie; w ocenie rozumowania przeciwników religijnych też: powierzchownie, w oparciu o doświadczenie zmysłowe; rustice Mącz, Calep, Cn; crassa a. pingui Minerva, infabre Mącz, Cn; barbare Calep, Cn; osce Mącz; inurbane, obtuse Calep; crasse, crassiore Musa, horride, illepide, impolite, inconcinniter, incondite, inculte, indecore, indoctius, ineleganter, inepte, inficete, inornate, inscite, invenuste, squalide Cn (45) : OpecŻyw 107, 117, [123]; Wzrołt pochyły [...] znamionuie człowieka, dowcipnego, [...] długiego gniewu, niedowiarka, á grubo fie żywiącego. GlabGad M5, L5; A y ptaka tego ganią A zową go proftą kanią Czo łobie tak pocźnie grubie Włapiwłzy iż nie skubie RejJóz E; BielKron 449v; Sonare pinguae et peregrinum dicuntur rudes Poëtae, Grubo brzmieć/ nie wygárbowány yęzyk mieć. Mącz 402a, 67b, 169d, 222b, 271a, 300b, 362b; Abowiémech w iego pińaniu/ sińa rzeczy Słowińńkiéy/ Sérbfńkiéy/ y grubo Mázowieckiéy/ álbo Stáropolńkiéy nálażł SienLek a4, 14; áby dońtáli they śławy/ czynią/ im naygrubiey mogą/ y nietelko/ ieden drugiemu od máthki náłáie [...] ále też ieden/ drugiego śtrąci s śchodu GórnDworz N2v; RejPosWiecz² 95v; Bo był młodzieniec nie ledáiańko więzyku Greckiem vczony/ acz po polńku grubo mowił y pińał BudNT przedm c2v; álbo co inńzi grubo wyłóżyli [quae rudis ab illis explicata sint]/ to oni ozdobnieyśzemi słowy y sentencyami obińśniańią ModrzBaz 1; Iż twierdzi [...] y wyznawa/ że to náłze (iańko on zowie) obłádzienie: ktore też potym grubiey krzći/ názywáiać ie heretyctwem: nie náleży do żadney śekty z onych śtárych CzechEp 96, *2v, 39, 200; Obtuse – Tepię, grubie. Calep 719b, 124a, 561a, 933b; że odmieńcy religiey nie dońyc ná tym máia/ iż ták długo y grubie błádzili około wiadomości Bogá PowodPr 41.*

W przeciwstawieniu: »grubie ... subtylnie« (1): iedńák ták łobie częłto Bogá z głowy fwey/ iańko iednego człowieka máluia/ y ták o nim grubie chociaż wrzkomo subtylnie y iańkoby duchownie y dumáia y mowią. CzechEp 255.

W charakterystycznych połączeniach: grubie błádzic (2), brzmieć, czynic (3), dumać, kuńsztować, mowic (8), nauczać, pińać, począć, rozumieć (2), sprzeczać się, trzymać o czym, wołać, wyłóżyć, żyć (żywiący się) (3).

Zwrot: »grubie łajać« (5): zatym iemu policzki dáwali/ ij grubie mu laiali. OpecŻyw 128v, 107v, 115v, 135v; SkarŻyw 324.

Wyrażenie: »grubie sprośny« (1): Bo nie tufzę/ áby śię [...] on od ták grubie śprońnego/ o rzeczách niedośćigłych y od ták prońnego rzelzotem wody mierzenia nie muśiał być pohámowác. CzechEp 220.

Szeregi: »cieleśnie, (i) grubie« [szyk 2 : 1] (3): Muśifz tho zeznać káždy/ żeć ciála ónego ku iedzeniu nie dawał: w kthóрым siedział/ w którym mówił/ którym łamał chléb/ wzięwłzv/ mówię cielefnie/ grubie/ w mięsie. *BiałKat* 268v; *CzechRozm* 142v; Dołyć cieleśnie y grubie Kálwin mowi o rzeczách duchownych *WujNT* 264.

»grubie, (i) spros(t)nie« (6): *KromRozm I* K4v; iż Antichriřt rzeczy te zdawná obłędliwymi wymyślámi y wřtáwámi řwoimi/ bárzo grubie/ řprořnie/ bez wřtydu ludzkiego y boiážni Bożey/ záwikłá *CzechRozm* A4, 156v, 220; *CzechEp* 127, 161.

b. *O wytworach pracy ludzkiej* (2) : Formam extingueré, Xtałt zázářić/ to yeřt nie xtáłtownie grubo vczinić. *Mącz* 416a.

Szereg: »grubo a niesubtylno« (1): A dla lepřzey obrony řiedm zamkow (acžkolwiek grubo á nie řubthilno) zbudowali *MiechGlab* 59.

2. *Odražająco* (1) : tych ludzi řtrež [!] řie ktorzy řlują ludziem gruboniemocznem/ bo tych řzaty řmierdzą řro^go wrzodowem řmrodem *FalZioł* V 62v.

3. *Szeroko w przekroju, nie drobno; crasse Mącz, Calep* (6) : ty wřzytki rzeczy przetłucz grubo *FalZioł* I 103b, V 27v, 76v; bowiem vnich pori dla zimnoři przyrodzoney řá řcziefńione tak iż włofi grubo nie mogá wychodzić. *GlabGad* A8; *Mącz* 67b; *Calep* 267a.

4. *Niskim dźwiękiem albo nieprzyjemnie dla ucha* (2) : Iakož tego ieřt znak w piřczáłkach, ktore cienkie cienko tež piřkaią. zářię miářłze grubo. *GlabGad* C8; Ięzik óřtro á grubo řłowa wymawiaiąci znamio. acžkolwie bacžnego j rozumnego, wřzakož taki człowiek bywa pyřzny *GlabGad* O3.

Synonimy: **1.** *bezwdzięcznie, głupie, niebacžnie, nieforemnie, niemądrze, nieobacžnie, niesubtylnie, nietrafnie, prosto, sprosnie, sromotnie, tępie*; **3.** *mięřszo*.

Cf **NIEGRUBIE**

KW